

POLIITTISET SUOSITUKSET ETELÄ-POHJANMAAN LIITOLLE

OJENNETTU: 23.2.2018, KLO. 13:30

SIMPSIÖN KULLAS, LAPUA

Tausta

ZEROCO2-hanke alkoi vuoden 2016 keväällä. Hankkeessa on kahden vuoden aikana muun muassa tutkittu Etelä-Pohjanmaan energiatuotantoa ja -kulutusta, kartoitettu poliittista toimintaympäristöä, tehty vaihtoehtoisia laskelmia rakennusten energiankulutukseen ja uusiutuvan energian käyttöön liittyen sekä selvitetty saatavilla olevia tukia. Hanke on pyrkinyt tuomaan esille käsitettä energiankäytöltään lähes hiilidioksidipäästöttömästä rakennuksesta (lähes nollaCO2-rakennus) muun muassa Etelä-Pohjanmaan maakuntaohjelman päivityksessä ja hankkeen puitteissa järjestetyissä tilaisuuksissa.

Tehdyn työn pohjalta on esitelty perusteluita lähes nollaCO2 rakennusten edistämisen tarpeellisuudesta. Samalla on havaittu hyvällä mallilla olevia asioita, mutta myös ongelmia ja esteitä lähes nollaCO2 -rakennusten laajemmalle käyttöönotolle. Kehityshankkeen erityisenä kiinnostuksen kohteena ovat olleet julkiset rakennukset.

Nykytilanne

EU:ssa rakennukset käyttävät 40 % unionin alueella kulutetusta energiasta ja vastaavat 36 % unionin alueen CO2 päästöistä. Yli 50 vuotta vanhoja rakennuksia on 35 % kaikista rakennuksista. Rakennusten energiatehokkuutta parantamalla saavutetaan n. 5 % säästö energiakuluissa ja CO2-päästöissä EU tasolla.¹

Rakennusten energiatehokkuutta onkin edistetty erityisesti uudisrakennuksissa direktiivien avulla. Suomessa kansallisen lainsäädäntö ja erityisesti rakentamismääräysten uudistaminen ovat ohjanneet rakentamista energiatehokkaampaan suuntaan. Vuonna 2018 rakentamismääräykset täyttävä uudisrakennus onkin jo lähes nollaenergiatalo, jota energiatodistuksen energiakertoimien avulla ohjataan kohti uusiutuvan energian käyttöä. Korjausrakentamisen puolella on lähes nollaenergiatason saavuttaminen paljon hankalampaa kuin uudisrakennusten kohdalla. Vaikka rakentamismääräyksissä on linjattu korjausrakentamiseen liittyviä energiavoitteita, niin olemassa olevien rakennusten energiatehokkuuteen ja energiakulutukseen päästään vaikuttamaan vain vähän.

Tähän haasteeseen ZEROCO2-hanke pyrkii vastaamaan, esittelemällä käsitteen energiankäytöltään hiilidioksidipäästötön rakennus. Energiankäytöltään lähes hiilidioksidipäästöttömässä rakennuksessa energiankulutus katetaan vuoden yli laskettuna uusiutuvalla energialla. Jos nollaenergiarakennuksen energiankäyttö katetaan uusiutuvalla energialla, on kyseessä myös hiilidioksidipäästötön rakennus. Toisaalta myös sellaiset rakennukset, joissa ei saavuteta nollaenergiavoitteita energiatehokkuuden suhteen, voivat olla energiakäytöltään lähes hiilidioksidipäästöttömiä, jos niissä käytetään uusiutuvaa

¹ BPIE, Europe's Buildings Under The Microscope

Näiden poliittisten suositusten valmistelu- ja kirjoitustyö on saanut rahallista tukea Interreg Europe Ohjelmalta. Vastuu sisällöstä on Thermopolis Oy:llä. Interreg Europe Ohjelman viranomaiset eivät ole vastuussa sisällöstä, eivätkä suositukset ilmaise heidän mielipidettään.

energiaa. Rakennusten energiasääntelyn laajentaminen nollaenergiaan liittyvästä ajattelusta kohti hiilidioksidipäästöttömiä rakennuksia tuo uusia työkaluja vaikuttaa olemassa olevaan rakennuskantaan. Tämän voi nähdä seuraavana kehitysaskeleena, jonka myötä olemassa oleva rakennuskanta ohjataan hiilidioksidipäästöiltään kansallisen ja EU-tason energia- ja ilmastotavoitteiden mukaiseksi.

Energiankäytöltään lähes hiilidioksidipäästöttömän rakennuksen toteuttamiseen tarvittava tekniikka onkin jo olemassa. Lämmityksen osalta tämä on Suomessa yleistä ja taloudellisestikin kannattavaa. Sähköntuotantoon liittyy vielä kannattavuus-, lainsäädäntö- ja varastointiongelmia, jotka heikentävät lähes hiilidioksidipäästöttömien rakennusten käytännön toteuttamista.

Erityisesti kuntien omistamien rakennusten energiatehokkuutta ja uusiutuvan energian käyttöönottoa edistää Suomessa vapaaehtoiset energiatehokkuussopimukset ja energiaturvakieljärjestelmä. Näillä valtakunnan tason toimilla on vaikutuksensa myös Etelä-Pohjanmaan rakennuksiin. Esimerkiksi Seinäjoki ja Kestävä -hankkeeseen liittyneet kunnat (Alavus, Kuortane, Kurikka, Lapua ja Kauhava) ovat liittyneet vapaaehtoiseen energiatehokkuussopimukseen ja asettaneet itselleen energiasäästötavoitteita. Näiden tavoitteiden, seurannan ja toteutuksen avulla saavutetaan energiasäästöä kuntien omistamissa rakennuksissa.

Etelä-Pohjanmaa

Etelä-Pohjanmaalla kulutetusta energiasta noin 40 % käytetään rakennusten lämmittämiseen ja tästä noin 30 % on uusiutuvista lähteistä². Rakennukset ovat siis merkittävä energiakuluttajia maakunnassa. Toisaalta rakennukset tarjoavat mahdollisuuksia mittavalle uusiutuvan energian käytölle. Uusiutuvan energia käytön lisääminen vähentää hiilidioksidipäästöjä ja sillä on myös positiivisia aluetaloudellisia vaikutuksia. Esimerkiksi rakennusten yhteydessä oleva energiantuotanto lisää energiahuollon varmuutta maakunnassa ja tukee maakunnan energiaomavaraisuustavoitteita.

Suosituks

² Lähteenä käytetty useita Tilastokeskuksen, Energiatieteiden ja Luken tilastoja. Tarkemmat tilastolähteet ja laskennan kuvaus löytyy ZEROCO2 -hankkeen puitteissa tehdystä raportista ”Regional Study: The Use of Renewable Energy Sources in South Ostrobothnia and Finland”.

Näiden poliittisten suositusten valmistelu- ja kirjoitustyö on saanut rahallista tukea Interreg Europe Ohjelmalta. Vastuu sisällöstä on Thermopolis Oy:llä. Interreg Europe Ohjelman viranomaiset eivät ole vastuussa sisällöstä, eivätkä suositukset ilmaise heidän mielipidettään.

1. Energiankäytöltään lähes hiilidioksidipäästötön rakennus käsitteenä tulisi ottaa käyttöön nollaenergiarakennuksen rinnalla poliittisessa keskustelussa.
 - Termin käyttöönotto tuo uusia työkaluja vaikuttaa myös olemassa olevaan rakennuskantaan.
 - Tämä voidaan nähdä seuraavana luontevana askeleena rakennusten energiasääntelyssä, jolla edistetään olemassa olevien rakennusten osallistumista kansallisiin ja EU-tason energia- ja ilmastotavoitteisiin.
 - Näin myös rakennukset saadaan yhdistettyä Etelä-Pohjanmaan energiaomavaraisuustavoitteeseen, kun ne huomioidaan potentiaalisina energiantuottajina.
2. Etelä-Pohjanmaan maakuntaohjelman sekä Etelä-Pohjanmaan energia- ja ilmastostrategian energian liittyviä indikaattoreita tulisi seurata ja arvioida jatkuvasti
 - Vain indikaattoreita seuraamalla voidaan arvioida tehtyjen poliittisten ratkaisujen välittömiä ja välillisiä vaikutuksia.
3. Edistämällä energian käytöltään lähes hiilidioksidipäästöttömiä rakennuksia Etelä-Pohjanmaalla, maakunta ottaisi tärkeitä askeleita kohti hiilivapaata maakuntaa.
 - Vaikka rakennusala on vahvasti kansallisessa ohjauksessa, voi maakuntaa edistää oman alueensa siirtymistä hiilivapaaksi muun muassa vapaaehtoisuuteen perustuvilla julkilausumilla tai tavoitteilla, joihin pyritään samaan mukaan mahdollisimman monet alueen toimijoista.

Kiitokset

Lopuksi haluamme kiittää lämpimästi kaikkia hankkeeseen osallistuneita!

Hankkeen sidosryhmään Etelä-Pohjanmaalla kuuluivat Etelä-Pohjanmaan liitto, Seinäjoen ammattikorkeakoulu, Lapuan ja Seinäjoen kaupungit, Levon instituutti, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan piiri ja Etelä-Pohjanmaan Kauppakamari. Erityiskiitos teille hyvistä keskusteluista, jonka ansiosta saimme arvokasta tietoa hankkeemme edistämiseksi.

Lisäksi haluamme kiittää kansainvälistä ZEROCO2 -tiimiä hyvästä työstä lähes hiilidioksidittomien rakennusten parissa. Kansainvälisessä seurassa on Etelä-Pohjanmaan hyvä edistää vähähiilistä maakuntaa.

Thermopolis Oy - Etelä-Pohjanmaan Energiatoimisto

Lea Hämäläinen
Projektipäällikkö ZEROCO2-hanke

Matti Alakoskela
Toimitusjohtaja

Näiden poliittisten suositusten valmistelu- ja kirjoitustyö on saanut rahallista tukea Interreg Europe Ohjelmalta. Vastuu sisällöstä on Thermopolis Oy:llä. Interreg Europe Ohjelman viranomaiset eivät ole vastuussa sisällöstä, eivätkä suositukset ilmaise heidän mielipidettään.